

en Oversigt over Indholdet og Gangen i Lovforslaget, skal jeg tillade mig at oppebiede Bemærkningerne, som maatte blive fremsatte, og jeg skal endnu kun med Hensyn til Kritiken bede om, at ærede Medlemmer ville se Lovforslaget fra det Standpunkt, som det forekommer mig, at et saadant Lovforslag bør ses fra, nemlig ikke fra det Standpunkt, som om vi Forslagsstillere gjøre Fordring paa, at Opgaven gennem vort Lovforslag skal anses fuldstændig løst — thi det staar os klart, at det har været os umuligt tilfulde at løse Opgaven, idet vi ikke have haft de forskjellige Hjælpe-midler til Raadighed, som være nødvendige, naar man skal staa frem og hævde, at man havde leveret Alt, hvad der fornuftigvis kunde fordres til Opgavens Løsning. Det tør vistnok forudsættes, at Sagen ikke fuldstændig kan løses gennem privat Initiativ, men først naar Regjeringen tager Sagen i sin Haand. Vi ønske altsaa, at Lovforslaget kun maa blive set fra det Standpunkt, at vi have indbragt det i sikert Haab om, at det vil erkendes, at vi ved det ere gaaede den Vej, som maa gaa, naar man for Alvor vil stride til en Løsning af det i mange Henseender mindre heldtge Tiendeforhold, og dernæst at vi tillige have leveret et saadant Bidrag til Løsningen af Opgaven, at det kan blive et brugbart Grundlag for fremtidige Forhandlinger og for de Bidrag til Opgavens endelige Løsning, som vi vente fra andre Sider, og da ganske særlig fra den ærede Regjerings Side.

H. C. D. Müller: Det ærede Medlem (Gad) sagde, at Forslagsstillerne havde manglet endel Hjælpe-midler ved at indbringe dette Lovforslag. Nu, det er naturligt mange Hjælpe-midler, som man nødvendigvis mangler, da jeg ikke tror, de endnu eksistere, blandt andet en Oversigt over, paa hvilke Hænder Tienderne ere, hvor mange der allerede eres af Sognebeboerne selv og deslige; men der forekommer mig dog at være et Hjælpe-middel, som de ærede Forslagsstillere kunde have benyttet lidt rigeligere, og det er den danske Lovsamling, thi det forekommer mig, at det er Noget, som maa vække Forbavselse over hele Landet, at der her foreligger et Lovforslag om Afsløs-

ning af Kirketiende, uden at det med et eneste Ord nævner det meget vigtige Forhold, som for en stor Del blev ordnet ved Forordningen 13de November 1829, nemlig med Hensyn til de Sognemænd, som selv eie Kirkerne. Dette er Tilfældet med flere hundrede Kirker omkring i Landet, og Forslaget giver ikke mindste Anvisning til, hvorledes i disse Sogne Stillingen skal blive. Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne antydede, at det var Meningen, at Kirkerenes Vedligeholdelse herefterdags skulde gaa over til Sognene, og da der ikke er sagt, at det alene skal gjælde for Besidderne af det tiendeydende Hartkorn, maa Meningen altsaa være, at Beboerne skulle bidrage til disse Udgifter paa samme Maade som ved andre Kommuneafgifter. Der vil dog saafremt blive en forunderlig Modsatning mellem de nyordnede Sogne, som indrettes paa denne Vis, og de utallige Sogne, som ere indrettede efter Forordningen 13de November 1829, ved hvilken det med Hensyn til de Kirker, som eies af Sognemændene selv, er paalagt vedkommende tiendeydende Hartkornseiere at vedligeholde Kirken, hvilken indbyrdes Forpligtelse endog gaar saa vidt, at hvis en Æneste svigter, have de Andre Ret til at sætte ham i den gamle Tiendebetjening til dem selv, ja endog at anlægge Sag mod ham til Forbrydelse af Medlemsretten over Kirken. Jeg tror altsaa, at det hele Forhold om de selveiende Kirker nødvendig maa fremt i et Forslag om Tiendens Afsløsning, og at det maa være i høt Grad paafaldende, at det foreliggende Forslag ikke har taget det mindste Hensyn til dette overordentlig vigtige, overordentlig udbredte og overordentlig velordnede ældre Forhold. Dernæst forekommer det mig at være en Uklarhed ved Forslaget, naar det der bestemmes, at det er Yderne, der kunne forlange Afsløsningen; thi hvem ere Yderne af en stor Del af Tienden? Er det Fæsteren, eller er det Godseieren? Efter den almindelige Tiendelovgivning er Fæsteren Tiendeyder, og det kan dog aldrig i Verden være Meningen, at det er Fæsteren, som for sin korte Besiddelsestid skal afløse Tienden med tilsvarende Kapital, men er det da Godseieren, som kan forlange, at Fæsterens Tiende skal afløses? Eller er